

“We gaan op zoek naar sterktes van jongeren”

Het is niet evident om uit te zoeken welke ondersteuning het meest geschikt is voor een jongere met een handicap. Maar de Dienst Ondersteuningsplan (DOP) kan je hierbij helpen. Gretl Dons, directeur DOP Oost-Vlaanderen, legt uit.

TEKST: NATHALIE DIRIX

Welke meerwaarde kan een Dienst Ondersteuningsplan bieden voor jongeren met een handicap?

Gretl Dons: Als onafhankelijke dienst zijn we goed geplaatst om jongeren met een handicap te helpen inzicht te verkrijgen in de ondersteuning die voor hen het meest aangewezen is.

Hoe gaat dit in zijn werk?

Deze zoektocht ondernemen we altijd samen met de jongere en met de mensen die voor hem belangrijk zijn, zoals gezinsleden, familie, vrienden of anderen. In eerste instantie denken we samen na over het toekomstplan van de jongere. In een latere fase gaan we verder met diegenen die zich engageren om deel uit te maken van de steungroep. Met hen stellen we een actieplan op. Eens we bepaald hebben met welke mensen we rond de tafel gaan zitten om het ondersteuningsplan vorm te geven, besteden we veel aandacht aan het stellen van gerichte vragen. We willen namelijk zo precies mogelijk definiëren wat de jongere nodig heeft om een leven te leiden dat hem voldoening schenkt. Voor jongeren die verbaal niet zo sterk staan, hebben we methodieken ontwikkeld die ons helpen om achter hun wensen te komen. Zo werken we met pictogrammen en andere aangepaste tools. We communiceren op een manier die aan-

sluit bij de persoon zelf. Belangrijk hierbij is dat we oog hebben voor hun lichaamstaal zodat we signalen kunnen opvangen.

OMSCHAKELEN Met welke vragen krijgen jullie het meest te maken?

Dons: Jongeren die de omschakeling van minderjarige naar meerderjarige maken, hebben vaak nood aan een aangepast ondersteuningsplan. Dat is ook logisch, want in vele gevallen stoppen ze met naar school gaan en ontstaat er zo een nieuwe fase in hun leven en soms ook in het leven van de ouders. Samen gaan we kijken hoe we die overgang zo vlot mogelijk kunnen laten verlopen. Is er een aangepaste woonvorm nodig? Welke werk- en dagbesteding sluit aan bij de wensen van de jongere? Hoe kan zijn vrije tijd op een aangename manier ingevuld worden?

Lukt het om dit altijd te kunnen samenvatten?

Zoals ik al aangaf, is onze insteek een zo helder mogelijk beeld van de verlangens van de jongere te krijgen. Het is pas wanneer we echt zicht krijgen op wat hij wil, dat we samen op zoek gaan naar mogelijke antwoorden. We doen dit in samenspraak met de jongere en zijn netwerk. Het gaat immers om zijn leven en de manier waarop hij dat wil invullen. Wij leveren dan ook geen pasklare antwoorden, maar

maatwerk waarbij we telkens de specifieke ondersteuningsbehoeften, maar vooral ook de krachten van de jongere en zijn netwerk in kaart brengen om van daaruit de weg naar de geschikte diensten te vinden.

“WE WILLEN ZO PRECIES MOGELIJK DEFINIËREN WAT DE JONGERE NODIG HEEFT.

Wat is jullie insteek wanneer jullie een minderjarige begeleiden bij het opstellen van zijn ondersteuningsplan?

Dons: In onze manier van werken streven we in de eerste plaats 'levenskwaliteit voor de jongere' na. We hebben dan ook een aantal kwaliteitscriteria ontwikkeld die onze leidraad vormen. Zo is het voor ons cruciaal dat de jongere centraal staat en controle over het hele proces heeft. Eveneens vinden we de betrokkenheid van het persoonlijk netwerk van de jongere belangrijk. Net zoals gerichte vraagstelling en intensief luisteren twee ankerpunten zijn in onze aanpak. Dat is essentieel om tot een goed plan te komen. Wij willen ons focussen op de po-

sitieve ervaringen, omdat ze een stevige basis vormen van waaruit we verder versterkend kunnen werken. Ik geef een voorbeeld: een jongere die ervaart dat hij goed is met dieren, is misschien goed geplaatst om regelmatig een handje toe te steken in een dierenasiel. Een sterk punt vormt vaak een aanknopingspunt waarmee we het ondersteuningsplan verder op een positieve manier kunnen uitbouwen.

Is inclusie een ander belangrijk criterium?

Dons: Ongetwijfeld. Het ondersteuningsplan moet aanzetten tot inclusieve actie. Hiermee bedoel ik dat we ernaar streven de wensen van de jongeren zoveel mogelijk binnen hun eigen omgeving te realiseren. Ook hier speelt het netwerk een belangrijke rol. Vaak zien we dat er een deel van de ondersteuning door het netwerk opgevangen kan worden en dat dit voor de jongere prima werkt. De eigen, veilige context is immers vaak een pluspunt. Een ander belangrijk punt is de opvolging. Het gaat immers niet alleen om het ondersteuningsplan op zich; het gaat er vooral om de afspraken die gemaakt worden op te volgen.

VERSTERKEN VAN EEN NETWERK

Hoe kunnen jullie 'netwerkversterkend werken'?

Dons: Wie zich bij ons aanmeldt, wordt niet verondersteld al over een

netwerk te beschikken. Vaak is het voor de jongere niet duidelijk wie deel uitmaakt van zijn netwerk en wat ze voor hem kunnen betekenen. Dat is geen probleem. Wij gaan samen met de jongere op zoek welke mensen op belangrijke momenten in zijn leven een rol spelen of gespeeld hebben. Ik herinner me nog een meisje dat zich een buurvrouw herinnerde die in haar jonge jaren veel voor haar betekend had. We hebben contact met haar genomen en ze was bereid om deel uit te maken van de steungroep.

Waarom is dit zo essentieel?

Dons: Het werkt in twee richtingen, zowel voor de persoon met een handicap als het directe netwerk rond deze persoon maken elkaar sterker. Door de gesprekken met elkaar, ervaart ieder op zich dat niemand er alleen voor staat en groeit het besef dat men niet enkel van professionele hulpverleners afhankelijk hoeft te zijn. Een steungroep maakt bovendien een aantal zaken makkelijker bespreekbaar. En ook dat helpt om de mentale belasting te verlichten.

Krachtversterkend werken' is een belangrijk uitgangspunt in jullie manier van werken. Wat betekent dit in de praktijk?

Dons: Vaak zien we bepaalde handicaps als een probleem terwijl ze dat niet noodzakelijk hoeven te zijn. Zo kan een jongere met autisme in

de juiste omgeving met aangepast werk goed functioneren. Net zoals sommige jongeren met het syndroom van Down - mits de aangepaste gezinszorg en een goed functionerend ondersteunend netwerk - zelfstandig kunnen wonen. Het is een kwestie van op zoek te gaan naar de sterktes van die jongeren, die sterke punten te durven erkennen en ze als ankerpunten in hun leven te gebruiken.

Welk misverstand rond jullie dienstverlening zou je bij deze willen rechtzetten?

Dons: Onze taak bestaat erin een proces te begeleiden. We zijn geen hulpverleners en bieden ook geen pasklare antwoorden. Samen gaan we een proces aan waarbij we de jongere met een handicap begeleiden om een goed ondersteunings- en actieplan voor zijn toekomst op te stellen.

Wat heeft de ervaring jou de voorbije jaren geleerd?

Dons: Laten we niet te snel denken dat iets onmogelijk is. Het is niet omdat een wens van een kind of jongere op het eerste zicht niet haalbaar lijkt dat we het meteen moeten schrappen. Hun wensen en dromen zijn vaak hun drijfveren. Laten we hen dat niet te snel ontnemen maar naar creatieve oplossingen zoeken zodat ze - als was het maar voor een stukje - hun dromen kunnen waarmaken.